

OBSAH

ÚVOD	11
ČÁST A ZÁKLADNÍ INFORMACE O SOCIÁLNÍM POJIŠTĚNÍ	13
A.1. Stručná charakteristika	13
A.1.1. Důchodové pojištění	13
A.1.2. Nemocenské pojištění	16
A.1.3. Financování	17
A.1.4. Organizace a provádění sociálního zabezpečení	18
A.2. Legislativní změny od začátku roku 2002	19
A.2.1. Důchodové pojištění	19
A.2.2. Nemocenské pojištění	24
ČÁST B HODNOCENÍ ZÁKLADNÍCH UKAZATELŮ VÝVOJE SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ	27
B.1. Parametry ovlivňující vývoj sociálního pojištění	27
B.1.1. Ekonomický vývoj	27
B.1.2. Demografický vývoj	28
B.1.3. Vývoj zaměstnanosti	30
B.2. Ukazatele sociálního pojištění	31
B.2.1. Pojistné	31
B.2.2. Důchodové pojištění	38
B.2.2.1. Příjmy a výdaje	38
B.2.2.2. Počet důchodců a důchodů	40
B.2.2.3. Výše důchodů	51
B.2.2.4. Krácení důchodu při předčasném odchodu do starobního důchodu	59
B.2.2.5. Diferenciace důchodů podle výše důchodu	60
B.2.3. Nemocenské pojištění	62
B.2.4. Plnění mezinárodních úmluv	69

PŘÍLOHA	113
I. PŘÍKLADY VÝPOČTU DÁVEK	113
(A) Příklad výpočtu důchodu	113
(B) Příklady výpočtu dávek nemocenského pojištění	116
1. Nemocenské	117
2. Podpora při ošetřování člena rodiny (POČR)	118
3. Peněžitá pomoc v mateřství (PPM)	119
4. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství	120
II. PŘEHLED HLAVNÍCH OPATŘENÍ PŘIJATÝCH OD ROKU 1990	121
A/ Důchodový systém	121
B/ Nemocenské pojištění	123
C/ Pojistné	125

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.	Procentní sazby pojistného platné od roku 2004 (% vyměřovacího základu)	18
Tabulka 2.	Vývoj HDP	27
Tabulka 3.	Vývoj průměrné nominální mzdy v NH	28
Tabulka 4.	Věková struktura populace	28
Tabulka 5.	Fertilita, střední délka života	30
Tabulka 6.	Míra ekonomické aktivity	31
Tabulka 7.	Počet a složení pojištěnců	32
Tabulka 8.	Průměrný vyměřovací základ pro pojistné	33
Tabulka 9.	Porovnání předpisů a plateb v letech 1999 až 2003	35
Tabulka 10.	Struktura pohledávek za plátcí pojistného v mil. Kč	37
Tabulka 11.	Příjmy a výdaje důchodového pojištění	39
Tabulka 12.	Výdaje na důchody podle druhu důchodu (kap. 313 – civilní sektor)	39
Tabulka 13.	Počet důchodců podle druhu důchodu (k 31. 12.)	41
Tabulka 14.	Průměrný věk důchodců (k 31. 12.)	42
Tabulka 15.	Podíl počtu důchodců a počtu pojištěných osob	42
Tabulka 16.	Počet vyplácených důchodů	44
Tabulka 17.	Počet nově přiznaných důchodů a jeho vývoj	45

	B.2.4.1. Důchodové pojištění	69
	B.2.4.2. Nemocenské pojištění	72
	B.2.5. Provozní výdaje	73
ČÁST C	PROJEKCE SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ	75
C.1.	Projekce parametrů ovlivňujících vývoj sociálního pojištění	75
C.1.1.	Ekonomický vývoj	75
C.1.2.	Demografický vývoj	76
C.1.3.	Vývoj míry ekonomické aktivity	78
C.2.	Důchodové pojištění	79
C.2.1.	Projekce základních ukazatelů	79
	C.2.1.1. Vývoj počtu plátců pojistného a důchodců	79
	C.2.1.2. Vývoj relace průměrného starobního důchodu a průměrné mzdy	83
	C.2.1.3. Vývoj příjmů a výdajů	85
C.2.2.	Hodnocení vývoje základních ukazatelů	86
C.2.3.	Analýza citlivosti systému důchodového pojištění na možné parametrické úpravy	87
	C.2.3.1. Finanční udržitelnost	87
	C.2.3.2. Dostatečnost dávek	91
	C.2.3.3. Transformační deficit a dluh	95
C.2.4.	Závěry	96
C.3.	Nemocenské pojištění	99
C.3.1.	Dlouhodobé projekce a hodnocení vývoje	99
C.3.2.	Krátkodobé projekce a analýza citlivosti finanční bilance nemocenského pojištění na změny základních ukazatelů	100
C.3.3.	Závěry	108
ČÁST D	ZÁVĚRY VYPLÝVAJÍCÍ Z HODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU A ZE ZÁVĚRŮ PROJEKČÍ	111
D.1.	Důchodové pojištění	111
D.2.	Nemocenské pojištění	112

Tabulka	42.	Plnění úmluv MOP pro pozůstalostní důchody k 1. 1. 2004	71
Tabulka	43.	Plnění úmluv MOP pro nemocenské k 1. 1. 2004	72
Tabulka	44.	Plnění úmluv MOP pro peněžitou pomoc v mateřství k 1. 1. 2004	73
Tabulka	45.	Provozní výdaje	73
Tabulka	46.	Vývoj průměrných nominálních mezd a cen	75
Tabulka	47.	Předpokládaný vývoj HDP	76
Tabulka	48.	Základní charakteristiky budoucího demografického vývoje	76
Tabulka	49.	Struktura populace podle pohlaví a věkových skupin	77
Tabulka	50.	Předpokládaný vývoj míry ekonomické aktivity (věková skupina 20-70 let)	78
Tabulka	51.	Předpokládaný vývoj míry ekonomické aktivity (věková skupina 55-70 let)	79
Tabulka	52.	Vliv věkové hranice na výši IPD a PSp	89
Tabulka	53.	Vliv způsobu valorizace vyplácených důchodů na výši IPD a PSp	89
Tabulka	54.	Vliv úprav parametrů důchodového vzorce (Vzorec C.2) na výši IPD a PSp	90
Tabulka	55.	Možné reformní scénáře	90
Tabulka	56.	Vliv míry výnosu při částečné kapitalizaci na výši IPD a PSp	91
Tabulka	57.	Vliv posunu věkové hranice na náhradový poměr v %	93
Tabulka	58.	Vliv posunu věkové hranice na celkově vyplacený důchod v násobku posledního ročního příjmu	93
Tabulka	59.	Vliv způsobu valorizace na celkově vyplacený důchod v násobku posledního ročního příjmu	94
Tabulka	60.	Vliv změn parametrů důchodového vzorce (Vzorec C.2) na náhradový poměr v %	94
Tabulka	61.	Vliv změn parametrů důchodového vzorce (Vzorec C.2) na celkově vyplacený důchod v násobcích posledního ročního příjmu	95
Tabulka	62.	Výše transformačního dluhu při přechodu k fondovému systému v % HDP	96
Tabulka	63.	Vliv nemocnosti na bilanci zaměstnavatelů	101
Tabulka	64.	Hlavní změny ve stanovení dávek nemocenského pojištění	102
Tabulka	65.	Odhad příjmů a výdajů na nemocenské pojištění	108

Tabulka	18.	Vývoj věkové struktury důchodců, kterým byl přiznán plný a částečný invalidní důchod v letech 2000–2001	48
Tabulka	19.	Průměrný věk při odchodu do důchodu	49
Tabulka	20.	Rozdíl mezi tzv. důchodovým věkem a skutečnou zákonnou věkovou hranicí	50
Tabulka	21.	Počty zaniklých důchodů	51
Tabulka	22.	Průměrné měsíční výše sólo vyplácených důchodů (prosinec, Kč/měs.)	52
Tabulka	23.	Relace průměrného starobního důchodu k průměrné mzdě	53
Tabulka	24.	Vývoj reálné hodnoty průměrného vypláceného starobního důchodu	54
Tabulka	25.	Průměrná výše sólo vyplácených starobních důchodů podle období jejich přiznání (důchody vyplácené v prosinci 2003, Kč/měs.)	55
Tabulka	26.	Průměrná výše nově přiznaných starobních důchodů	57
Tabulka	27.	Redukční hranice pro výpočet výše důchodu	57
Tabulka	28.	Relace starobního důchodu nově přiznaného v roce 2004 ke mzdě při různé úrovni mzdy	58
Tabulka	29.	Přehled o zvýšeních důchodů	59
Tabulka	30.	Snížení důchodu při předčasném odchodu do starobního důchodu o 1 rok v %	59
Tabulka	31.	Nevýhodnost předčasného starobního důchodu při mzdové valorizaci	60
Tabulka	32.	Základní charakteristiky diferenciacie vyplácených starobních důchodů (sólo) podle výše	61
Tabulka	33.	Základní charakteristiky diferenciacie nově přiznaných starobních důchodů (sólo) podle výše	62
Tabulka	34.	Příjmy a výdaje nemocenského pojištění (kap. 313 - civilní sektor)	63
Tabulka	35.	Vývoj počtu nemocensky pojištěných osob (v tis.)	64
Tabulka	36.	Výdaje na dávky nemocenského pojištění	65
Tabulka	37.	Základní ukazatele nemocenského pojištění	65
Tabulka	38.	Vývoj nejvyššího denního vyměřovacího základu a denní dávky	67
Tabulka	39.	Vývoj redukčních hranic a průměrné mzdy v NH	68
Tabulka	40.	Plnění úmluv MOP pro starobní důchod k 1. 1. 2004	70
Tabulka	41.	Plnění úmluv MOP pro invalidní důchod k 1. 1. 2004	71